

Rewitalizacja w odsłonach - część 1

MINISTERSTWO
ROZWOJUUnia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany w formie dotacji celowej ze środków budżetu Państwa, w tym w 15% ze środków krajowych i w 85% ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Rewitalizacja – co oznacza i dlaczego jest taka ważna?

W ostatnich latach w Polsce coraz częściej w mediach mówi się i pisze o rewitalizacji. Wcześniej dotyczyła ona głównie aglomeracji dużych miast, a obecnie słowo to pojawia się w zestawieniu z nazwami mniejszych miejscowości. Skąd się wywodzi i co tak naprawdę oznacza słowo rewitalizacja?

Z łacińskiego *re+vita* oznacza dosłownie „przywrócenie do życia” lub „ożywienie”. Koncepcja rewitalizacji pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, gdzie na początku drugiej połowy XX wieku władze samorządowe nawiązywały współpracę z sektorem prywatnym. Współpraca ta miała zaowocować „ożywieniem” wybranych terenów miasta co z kolei miało korzystnie wpłynąć na rozwój sektora prywatnego i publicznego. Z czasem koncepcja rewitalizacji ewoluowała. W dzisiejszych czasach odnosi się między innymi do wartości kulturowych, miejsc czy zabytków. Jedna z definicji brzmi: **„Rewitalizacja to kompleksowy proces przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów”**. Należy przez to rozumieć, że rewitalizacja to nie jest typowy remont czy modernizacja. To znacznie szersze pojęcie. Jest to zespół działań, wynikiem których wybranemu obszarowi miasta (np. dzielnicy, obszarom poprzemysłowym, obszarom po koszarach wojskowych, itp.) zostaną nadane takie cechy i zastosowania, że teren ten będzie mógł pełnić nowe funkcje. Oczywiście remonty, przebudowy, modernizacje i różnego rodzaju adaptacje mogą być elementami rewitalizacji.

Jakie to działania i czemu tak naprawdę mają służyć? Są to kompleksowe działania między innymi planistyczne, urbanistyczne i ekonomiczne. Działania rewitalizacyjne mają poprawić jakość życia mieszkańców obszaru, którego dotyczą, mają być również jednym z narzędzi zmniejszających wykluczenie społeczne.

W latach 2004-2006 dzięki dofinansowaniom ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego podpisano z samorządami łącznie 222 umowy na programy rewitalizacji na kwotę dofinansowania łącznie w wysokości 434,5 mln zł. W kolejnych latach, tj. 2007 - 2013 projekty rewitalizacyjne były dofinansowywane z [Regionalnych Programów Operacyjnych](#). Obejmowały one obszary zarówno miejskie i wiejskie, a kwota jaka została rozdysponowana to 4,3 mld zł. W obecnym okresie programowania, tj. 2014 - 2020 działania rewitalizacyjne realizowane będą poprzez Regionalne Programy Operacyjne poszczególnych województw.

W 2015 roku weszła w życie Ustawa o rewitalizacji (Dz.U. z 2015, poz. 1777), która formalnie uporządkowała stan prawny w obszarze działań podejmowanych w celu rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Ustawowa definicja rewitalizacji brzmi następująco: **„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”**. Przez interesariuszy należy rozumieć mieszkańców obszaru rewitalizacji, właścicieli i użytkowników nieruchomości, spółdzielnie

mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, podmioty prowadzące oraz zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej i podmioty inne niż wymienione, a realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Program rewitalizacji powinien dotyczyć obszarów najbardziej zdegradowanych. Gmina ma trzy możliwości realizacji rewitalizacji.

Pierwszy na podstawie ww. ustawy oraz ministerialnych wytycznych poprzez Gminny Program Rewitalizacji (GPR). Drugi sposób to na podstawie ministerialnych wytycznych poprzez Lokalne Programy Rewitalizacji (LPR). Trzeci sposób to Program Rewitalizacji (PR) na podstawie Ustawy o samorządzie gminnym. Ten ostatni sposób umożliwia finansowanie realizacji przedsięwzięcia z budżetu gminy i środków prywatnych. Nie ma możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych np. unijnych i krajowych. Takie możliwości dają programy gminne i lokalne. Gminy mogą do roku 2023 wybrać, który program jest dla nich korzystniejszy, np. ze względu na czas i koszty dokumentacji. Po tym terminie gminy będą opracowywać wyłącznie Gminne Programy Rewitalizacji.